

SCENKONST I SKOLAN

Du har sett en föreställning. Kanske såg du den tillsammans med din klass och kanske finns det en förväntan om att prata om föreställningen efteråt. Här följer några tankar om konst i skolan och en enkel metod för hur ett sådant samtal kan föras.

Konsten och skolan

Med konst menas här musik, dans, teater, litteratur, fotografi, bildkonst och andra konstnärliga uttryck. Ett konstverk kan vara en musikvideo, en hiphoptext, en roman, en operauppsättning eller en staty lika väl som en målad tavla. När en skolklass ser en teaterföreställning är konsten och skolan på besök i varandras världar. Skolan bjuds in att ta del av ett professionellt verk som är framtaget med konstnärliga förtecken och på samma gång tar konsten klivet in i skolans verksamhet, där skolans ramar och styrdokument gäller.

Konst i skolan kopplas ofta till olika sorters kunskap. Lars Lindström, professor i pedagogik, har delat in konst i relation till kunskap i fyra olika fält¹: kunskap *om* konst, kunskap *i* konst, kunskap *med* konst och kunskap *genom* konst. Kortfattat kan det beskrivas som att kunskap *om* konst handlar om att känna till olika konstnärer och konstarter. Den sortens kunskap breddar kännedomen om olika kulturella referenser och beskriver en kulturhistoria, men den bearbetar inte upplevelsen av konstverket. Kunskap *i* konst kan lite förenklat beskrivas som kännedom om själva utförandet; eleverna lär sig att spela instrument, skriva dikter i ett specifikt versmått eller om färglära. Detta är kunskaper som gör det lättare att se nyanser och konstnärliga val även i andras arbeten – men den säger fortfarande ingenting om vad en målning förmedlar och den kommer inte åt det förunderliga i ett musikstycke. Kunskap *med* konst betyder att det estetiska uttrycket, antingen det är dans, måleri eller något annat, används för att uppnå insikter eller kunskaper om något annat än själva konstverket. Om elever får dansa molekylbindningar eller spela rollspel om vikingatiden, så vidgar det kunskapen om kemi och historia, eftersom de estetiska läroprocesserna stimulerar andra delar av hjärnan än traditionell bokkunskap – men det betyder inte att den konstnärliga upplevelsen i sig blir tagen på allvar.

Grejen med konst – kunskap genom konst

Det som är unikt med konst, till skillnad från t.ex. en artikel, föreläsning eller ett nyhetsinslag, är att konsten aldrig hävdar någon sanning. Konstnären kanske vill eller tycker något, men själva konstverket är alltid subjektivt, precis som upplevelsen alltid är personlig för den som lyssnar eller betraktar. Ibland talar man om konstverket som en reflektionsyta, alltså en spegel: publiken ser en föreställning, men det är de egna reaktionerna som utgör den konstnärliga höjden. Det betyder att frågan om vad ett konstverk betyder inte är lika relevant som *vad jag själv upplever* och *varför jag upplever det så*. Detta sätt att förstå sig själv och världen genom konst kallas just kunskap genom konst. Här inryms självkännedom, kunskap om egna känslor, värderingar och ställningstaganden – men också kunskap om samhällets normer och om andra människors tolkningar. Kort sagt, en kännedom om var den egna upplevelsen av världen hamnar i relation till andras. Upplevelsen kan vara av existentiell, andlig, politisk eller psykologisk natur.

Konsten och läroplanen

I läroplanerna för grundskolan och gymnasiet LGR11 och GY2011 finns gott om argument för att ge konsten ett stort utrymme i skolan. Framförallt hittas de i läroplanernas första delar om värdegrund och skolans övergripande mål, där demokratiska, individstärkande och tolkande läroprocesser framhålls som särskilt viktiga. Skolan har i uppdrag att uppmuntra demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga att göra personliga ställningstaganden och träning i att argumentera för sin sak. Skolan ska arbeta med entreprenöriellt lärande, d.v.s. ett skapande lärande, där olika delar sammantaget ger nya eller andra värden.

På nästa blad finner du en enkel metod för eftersnack i klassrummet. Den bygger på tre enkla principer och en enkel struktur. Modellen går att omvandla från samtal till workshops och kan med fördel användas på olika sätt för olika åldrar.

---

¹ Lars Lindströms modell redovisas bl a i Tomas Saars *Konstens metoder och skolans träningslogik*, Karlstads universitet (2005)